

Sygn. akt II PSK 161/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa M. T.
przeciwko E. Sp. z o.o.
o świadczenia związane z podróżą służbową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 sierpnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 1 czerwca 2020 r., sygn. akt VII Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2020 r. Sąd Okręgowy w P. - w sprawie z powództwa M. T. przeciwko pozwanej E. Spółka z o.o. z siedzibą w S. o świadczenia związane z podróżą służbową - oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 13 sierpnia 2019 r., którym zasądzono od pozwanej na rzecz powoda w ramach powództwa obejmującego okres od dnia 1 kwietnia 2013 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. kwotę 19.064,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty tytułem diet i

ryczałtów za noclegi, a w pozostałym zakresie powództwo za okres od dnia 1 kwietnia 2013 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. oddalono.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że po wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 (Dz.U. z 2016 r., poz. 2206), nie stosuje się co prawda art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.; dalej: ustawa o czasie pracy kierowców), ale stosuje się art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo umowie o pracę. Wobec tego roszczenie o wypłatę ryczałtów za noclegi ma oparcie w art. 2 ust. 7 ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 1 k.p., bądź przez odpowiednie stosowanie art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców, a więc w przepisach nie uznanych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, za niezgodne z Konstytucją RP.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając w podstawach skargi naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 77⁵ k.p. w związku z art. 190 ust. Konstytucji RP, przez jego nieprawidłowe zastosowanie przejawiające się uznaniem, iż przepis ten może stanowić samodzielną podstawę przyznania kierowcom wykonującym przewozy w transporcie międzynarodowym tzw. „ryczałtu za nocleg” w związku z odbytymi podróżami służbowymi w sytuacji, gdy skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, było stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, który to przepis zawierał w swojej treści jedyną normę prawną uprawniającą tę grupę zawodową do żądania zapłaty na swoją rzecz ryczałtów za nocleg w związku z odbywanymi podróżami służbowymi.

Pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego – „czy skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, (stwierdzającego

niezgodność z Konstytucją RP przepisu art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym) jest wyeliminowanie z polskiego systemu prawnego normy prawnej umożliwiającej kierowcom wykonującym przewozy w transporcie międzynarodowym żądania otrzymania z tytułu odbytych podróży służbowych tzw. ryczałów za nocleg w sytuacji, gdy zawarta w treści przepisu art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców norma prawna została uznana przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodną z Konstytucją, a treść tej normy jest analogiczna jak treść normy prawnej zawartej w treści art. 77⁵ k.p.". Skarżąca podniosła, że skutkiem tego wyroku jest wyeliminowanie z obrotu prawnego normy prawnej wynikającej z treści art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców. Ponadto stwierdziła - odwołując się do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2019 r., SK 11/19, - iż regulacja zawarta w treści art. 77⁵ k.p. jest wadliwa ze względu na swoją konstrukcję prawną posługującą się tzw. odesłaniami kaskadowymi.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz od skarżącej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż

tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., tj. występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można

uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

W ocenie Sądu Najwyższego skarżąca nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zdaniem skarżącej, w niniejszej sprawie rozważenia wymaga kwestia czy skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, jest wyeliminowanie z polskiego systemu prawnego normy prawnej umożliwiającej kierowcom wykonującym przewozy w transporcie międzynarodowym żądania otrzymania z tytułu odbytych podróży służbowych tzw. „ryczałtów za nocleg” w sytuacji, gdy zawarta w treści przepisu art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców norma prawna została uznana przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodną z Konstytucją, a treść tej normy jest analogiczna jak treść normy prawnej zawartej w art. 77⁵ k.p.

Jak wskazano powyżej, istotne zagadnienie prawne w sprawie nie występuje, jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze kasacyjnej i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu, co ma miejsce w stosunku do podnoszonego przez skarżącą zagadnienia. Sąd Najwyższy wielokrotnie bowiem dokonywał już oceny skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, w kontekście podstaw prawnych rozliczania świadczeń przysługujących kierowcom w transporcie międzynarodowym z tytułu podróży służbowych wyrażając pogląd, że po wyroku K 11/15, nie stosuje się art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, ale stosuje się ogólne przepisy o podróżach służbowych, tj. art. 77⁵ k.p. oraz wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. przepisy

wykonawcze, w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę (zob. wyroki: z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15, OSP 2017 nr 11, poz. 116; z dnia 9 marca 2017 r., I PK 309/15, LEX nr 2273875; z dnia 8 marca 2017 r., II PK 409/15, LEX nr 2306366 i PK 410/15, LEX nr 2306367; z dnia 17 maja 2017 r., II PK 106/16, LEX nr 2306361; z dnia 26 lipca 2017 r., I PK 251/16, LEX nr 2375937; z dnia 19 grudnia 2017 r., I PK 249/16, LEX nr 2440465; z dnia 24 stycznia 2018 r., I PK 210/16, LEX nr 2483349; z dnia 2 lipca 2019 r., I PK 162/18, LEX nr 2688888, czy postanowienia z dnia 22 marca 2018 r., I PK 118/17, LEX nr 2525396 i z dnia 13 listopada 2018 r., III PK 8/18, LEX nr 2578233; czy też uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., III PZP 2/17, OSNP 2018 nr 3, poz. 28). Po wyeliminowaniu art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców z porządku prawnego, podstawy prawnej do ustalenia zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej można poszukiwać z jednej strony przez art. 2 ust. 7 ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 1 k.p., z drugiej strony przez odpowiednie stosowanie art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców, zgodnie z którym w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się przepisy Kodeksu pracy.

W związku z powyższym podnoszone przez skarżącą istotne zagadnienie prawne zostało wyjaśnione, a Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie dostrzega okoliczności uzasadniających zmianę wyrażonego wyżej poglądu.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.